

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

4. september 2014*

Eelotsusetaotlus — Elektroonilised sidevõrgud ja -teenused — Direktiiv 2002/20/EÜ — Artikkel 6 — Tingimused, mida võidakse seada üldloa ning raadiosageduste ja numbrite kasutamise õigustega seotud erikohustuste suhtes — Artikkel 13 — Tasu kasutamissoiguste ja seadmete paigaldamise õiguse eest — Regionaalsed normid, millega kehtestatakse ettevõtjatele majandusliku üksuse pealt tasutav maks

Liidetud kohtuasjades C-256/13 ja C-264/13,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel hof van beroep te Antwerpeni (Belgia) 30. aprilli ja 7. mai 2013. aasta otsustega esitatud eelotsusetaotlused, mis saabusid Euroopa Kohtusse vastavalt 10. ja 15. mail 2013

Provincie Antwerpen

versus

Belgacom NV van publiek recht (C-256/13),

Mobistar NV (C-264/13),

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja president M. Ilešič, kohtunikud C. G. Fernlund, A. Ó Caoimh, C. Toader ja E. Jarašiūnas (ettekandja),

kohtujurist: N. Wahl,

kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikus menetluses ja 3. aprilli 2014. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke seisukohti, mille esitasid:

- Provincie Antwerpen, esindaja: *advokaat* G. van Gelder,
- Belgacom NV van publiek recht, esindajad: *advocaat* H. de Bauw ja *advocaat* B. Den Tandt,
- Mobistar NV, esindajad: *advokaat* T. De Cordier, *advokaat* H. Waem ja *advokaat* E. Taelman,
- Belgia valitsus, esindajad: A. Vandewalle ja M. Jacobs,
- Ungari valitsus, esindajad: Z. Fehér ning K. Szíjjártó ja A. Szilágyi,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

- Poola valitsus, esindaja: B. Majczyna,
- Rootsi valitsus, esindajad: A. Falk, C. Meyer-Seitz ja U. Persson ning E. Karlsson, L. Swedenborg ja C. Hagerman,
- Euroopa Komisjon, esindajad: L. Nicolae, ning F. Wilman ja T. van Rijn,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasjad ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiivi 2002/20/EÜ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenustega seotud lubade andmise kohta („loadirektiiv”) (EÜT L 108, lk 21; ELT eriväljaanne 13/29, lk 337) artikleid 6 ja 13.
- 2 Eelotsusetaotlused esitati kahes kohtuvaidluses, mille üks pool on Provincie Antwerpen (Antwerpeni provints) ja teine pool vastavalt Belgacom NV van publiek recht (edaspidi „Belgacom”) ja Mobistar NV (edaspidi „Mobistar”), ja mis puudutavad otsuseid, millega nende kahe ettevõtja majanduslike üksuste suhtes, mis asuvad Antwerpeni provintsi territooriumil, kohaldatakse provintsi üldist ettevõtlusmaksu.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Loadirektiivi artikli 1 „Eesmärk ja reguleerimisala” kohaselt:
 - „1. Käesoleva direktiivi eesmärk on rakendada elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste siseturg lubade andmist käsitlevate eeskirjade ja tingimuste ühtlustamise ja lihtsustamise abil, et soodustada võrkude ja teenuste pakkumist kogu ühenduses.
 - 2. Käesolevat direktiivi kohaldatakse elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste pakkumise lubade suhtes.”
- 4 Direktiivi artiklis 6 „Üldloa ning raadiosageduste ja numbrite kasutamise õigustega seotud tingimused ja erikohustused” on sätestatud:
 - „1. Elektrooniliste sidevõrkude või -teenuste pakkumise üldloa ning raadiosageduste ja numbrite kasutamise õigusi võib siduda ainult käesoleva direktiivi A, B ja C osas loetletud tingimustega. Sellised tingimused on asjaomase võrgu või teenuse seisukohast objektiivselt põhjendatud, mittediskrimineerivad, proportsionaalsed ja läbipaistvad.
 - 2. Erikohustused, mida võib kehtestada elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste pakkujatele [...] või universaalteenust osutama määratud ettevõtjatele nimetatud direktiivi kohaselt, on õiguslikult lahus üldloast tulenevatest õigustest ja kohustustest. Selleks, et süsteem oleks ettevõtjatele läbipaistev, viidatakse üldloas kriteeriumidele ja korrale, mida kohaldatakse selliste erikohustuste kehtestamisel üksikettevõtjatele.
 - 3. Üldluba sisaldab ainult kõnealusele sektorile iseloomulikke tingimusi, mis on sätestatud käesoleva direktiivi lisa A osas, ega kattu tingimustega, mida kohaldatakse muude siseriiklike õigusnormide põhjal.

4. Raadiosageduste või numbrite kasutamise õiguste andmisel ei dubleeri liikmesriigid üldloa tingimusi.”

- 5 Sama direktiivi artikkel 13 „Tasu kasutusõiguste ja seadmete paigaldamise õiguste eest” on sõnastatud järgmiselt:

„Liikmesriigid võivad lubada asjaomasel asutusel kehtestada tasu raadiosageduste või numbrite kasutamise õiguste eest ja seadmete paigaldamise eest riigivara või eraomandi peale, kohale või alla, et tagada kõnealuste vahendite optimaalne kasutamine. Liikmesriigid tagavad, et sellised tasud on objektiivselt põhjendatud, läbipaistvad, mittediskrimineerivad ja proportsionaalsed, võrreldes nende kavandatud eesmärgiga, ja et nende puhul on arvesse võetud [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiivi 2002/21/EÜ, elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühise reguleeriva raamistiku kohta (raamdirektiiv) (EÜT L 108, lk 33; ELT eriväljaanne 13/29, lk 349)] artiklis 8 sätestatud eesmäärke.”

- 6 Loadirektiivi lisa B osas on ette nähtud:

„Tingimused, mida võib siduda raadiosageduste kasutamise õigustega

[...]

6. Kasutustasud käesoleva direktiivi artikli 13 kohaselt.

[...].”

Belgia õigus

- 7 21. märtsi 1991. aasta seadus teatavate avalik-õiguslike äriühingute ümberkujundamise kohta (wet betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven) (*Belgisch Staatsblad*, 27.3.1991, lk 6155) näeb põhikohtuasjades kohaldatava redaktsiooni (edaspidi „21. märtsi 1991. aasta seadus”) artiklis 97 ette järgmist:

„1. Käesolevas peatükis sätestatud tingimustel on üldkasutatava sidevõrgu operaatoritel lubatud avalikku ja muud kinnisomandit kasutada kaablite, maapealsete liinide ja nende juurde kuuluvate seadmete paigaldamiseks ja sellega seotud tööde jaoks, võttes arvesse omandi eesmärki ning pidades kinni selle kasutamist reguleerivatest seadustest ja määrustest.

[...]

2. Paigaldatud kaablid, maapealsed liinid ja nende juurde kuuluvad seadmed jäävad vastava üldkasutatava sidevõrgu operaatori omandisse.”

- 8 Selle seaduse artiklis 98 on sätestatud:

„1. Enne kaablite, maapealsete liinide ja nende juurde kuuluvate seadmete paigaldamist avalikule kinnisomandile esitab iga üldkasutatava sidevõrgu operaator seda kinnisvara haldavale ametiasutusele loa saamiseks planeeringu, milles on tähistatud kohad, kuhu soovitakse rajatise paigaldada ja nimetatud paigaldatavate rajatiste erisused.

[...]

2. Nimetatud kasutusõiguse eest ei tohi ametiasutus vastava üldkasutatava sidevõrgu operaatorilt nõuda ühtegi maksu, lõivu, maamaksu, hüvitist ega tasu.

Lisaks on üldkasutatava sidevõrgu operaatoritel õigus tasuta liinivõrguõigusele või teeservituudile kaablite, maapealsete liinide ja nende juurde kuuluvate seadmete jaoks era- või avalik-õiguslikele isikutele kuuluvate ehitiste puhul, mida ehitatakse avalikule kinnisomandile.

[...]”

- 9 Provincieraad van de Provincie Antwerpen (edaspidi „Antwerpeni provintsi volikogu”) võttis aastatel 2005–2008 vastu neli maksumäärust, millega kehtestas provintsi territooriumil asuvatele majanduslikele üksustele provintsi üldise ettevõtlusmaksu. Euroopa Kohtu käes olevast toimikust ilmneb, et aastaid 2005–2007 puudutavate maksumääruste kesksed normid on sõnastuselt identsed. 2008. aasta maksumäärus (edaspidi „2008. aasta maksumäärus”) erineb neist eelkõige kehtestatud maksusumma osas.
- 10 Nii on 2005.–2007. aasta maksumääruste artiklis 1 sätestatud, et provintsi üldist ettevõtlusmaksu tuleb tasuda iga majandusliku üksuse pealt, mis on defineeritud järgmiselt: „majanduslik üksus on iga eraldiseisev või ühine ala selle vormist sõltumata; üksteisega piirnevaid alasid käsitatakse ühe majandusliku üksusena, välja arvatud juhul kui neid alasid eraldab üksteisest avalik tee, eraldusmüür vms; kaht või enamat ala, mis on seotud üksteisega servituudi seadmise kaudu, käsitatakse ühe majandusliku üksusena”.
- 11 Nende maksumääruste artikli 1B lõike 2 kohaselt peab provintsi üldist ettevõtlusmaksu tasuma „iga Belgia või teise riigi õiguse alusel asutatud juriidiline isik, kes kuulub maksustamisele äriühingu tulumaksuga, k.a likvideerimisel juriidilised isikud, ja kellel on [asjassepuutuva aasta] 1. jaanuaril Antwerpeni provintsis üks või mitu majanduslikku üksust, mida see juriidiline isik kasutab või mis on kasutamiseks ette nähtud”.
- 12 Nende maksumääruste artiklis 2B on ette nähtud, et maksumäär on reeglina 99 eurot majanduslike üksuse kohta, mille pindala on väiksem kui 1000 m² või sellega võrdne.
- 13 5. oktoobril 2007 vastu võetud 2008. aasta maksumääruses ette nähtud maksu peab samuti tasuma iga Antwerpeni provintsis asuva majanduslike üksuse kohta. Selle maksumääruse artikli 1B lõige 2 on sõnastatud identselt 2005.–2007. aasta maksumäärustes sätestatuga.
- 14 2008. aasta maksumääruse artikli 8 esimese ja teise lõigu kohaselt:

„Iga maksukohustuslane kohustatud maksma maksu iga eraldiseisva majandusliku üksuse eest, mida ta kasutab või mis on ette nähtud talle kasutamiseks ja asub Antwerpeni provintsis, hoolimata selle üksuse nimetusest.

Majanduslik üksus, mida maksustatakse on iga ala, mis on määratud kasutamiseks kutse- või majandustegevuses või mida kasutatakse kutse- või majandustegevuses, mis on selliseks kasutamiseks ette nähtud või mis aitab kaasa kutse- ja majandustegevuses seatud eesmärkide teostamisele/elluviimisele.”

- 15 Maksumääruse artiklis 11 on sätestatud, et väiksema kui 1000 m² suuruse pindalaga majanduslikku üksust maksustatakse 135 euroga.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

- 16 Belgacom ja Mobistar on elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste pakkujad.

- 17 Eelotsusetaotlustest nähtub, et Belgacom ja Mobistar püstitasid Antwerpeni provintsi territooriumile arvestatava hulga raadiotelefonide tugiposte, maste ja antennid, mis olid vajalikud elektroonilise side teenuse osutamiseks.
- 18 Antwerpeni provintsi ametiasutused väljastasid käesoleva kohtuotsuse punktis 9 nimetatud maksumääruste alusel maksuteated maksusummade kohta, mida Belgacomil tuli asuda 2007. ja 2008. aasta osas ning Mobistaril aastate 2005–2007 osas, Antwerpeni provintsi territooriumil asuvate majanduslike üksuste kohta.
- 19 Belgacom ja Mobistar esitasid nende maksuteadete peale vaided Antwerpeni provintsi Antwerpeni provintsiivanemale. Need vaided jäeti rahuldamata ja äriühingud esitasid kaebused rechtbank van eerste aanleg te Antwerpenile (Antwerpeni esimese astme kohus), kes tuvastas maksuteadete tühisuse. Antwerpeni provintsi esitas esimese astme kohtu otsuste peale apellatsioonkaebused eelotsusetaotlused esitanud kohtule.
- 20 Lisaks nähtub eelotsusetaotlustest, et Grondwettelijk Hof (konstitutsioonikohus) tegi 15. detsembri 2011. aasta lahendis otsuse 21. märtsi 1991. aasta seaduse artikli 98 lõike 2 põhiseadusele vastavuse kohta, asudes seisukohale, et see säte ei keela provintsidel eelarvest tulenevatel või muudel põhjustel maksustada sideoperaatorite majandustegevust, mida provintsi territooriumil võimaldavad selle jaoks kasutatavad mobiilse raadiotelefonide tugipostid, mastid või antennid.
- 21 Belgacom ja Mobistar on tõstatanud seoses eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva menetlusega küsimuse, kas kõnesolevad maksuteated on loadirektiiviga kooskõlas. Lisaks väitsid need ettevõtjad, et Grondwettelijk Hofi hinnang, mis puudutab põhikohtuasjas kõne all olevat provintsi üldist maksu, ei ole kooskõlas Euroopa Kohtu praktikaga – täpsemalt kohtuotsusega Vodafone España ja France Telecom España (C-55/11, C-57/11 ja C-58/11, EU:C:2012:446), milles Euroopa Kohus otsustas, et loadirektiivi raames ei ole liikmesriikidel õigust kehtestada sidevõrkude pakkumise ja elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste eest muid makse või tasusid kui need, mis on ette nähtud kõnesolevas direktiivis.
- 22 Hof van beroep te Antwerpenil tekkis selle Euroopa Kohtu lahendiga seoses küsimus, kas 21. märtsi 1991. aasta seaduse artikli 98 lõike 2 tõlgendus, millest lähtub Grondwettelijk Hof, on vastavuses loadirektiivi artiklitega 6 ja 13.
- 23 Neil asjaoludel otsustas hof van beroep te Antwerpen peatada kohtuasjas menetluse ja esitada Euroopa Kohtule nii kohtuasjas C-256/13 kui ka kohtuasjas C-264/13 järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas [...] [loa]direktiivi [...] artikleid 6 ja 13 tuleb tõlgendada nii, et nende sätete kohaselt ei tohi liikmesriigi ametiasutusele anda eelarvest tulenevatel või muude põhjustel luba maksustada sideoperaatorite majandustegevust, mida võimaldab selle jaoks liikmesriigi territooriumil või selle osal avalikule või eraomandile paigaldatud [raadiotelefonide] tugipostide, mastide või antennide kasutamine?”

- 24 Euroopa Kohtu presidendi 6. juuni 2013. aasta määrusega liideti kohtuasjad C-256/13 ja C-264/13 kirjaliku ja suulise menetluse ning kohtuotsuse huvides.

Eelotsuse küsimuse analüüs

- 25 Esitatud küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas loadirektiivi artikleid 6 ja 13 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus, kui elektroonilise side võrkude ja teenuste pakkujad maksustatakse majanduslike üksuste pealt võetava üldise maksuga, tingituna nende tegevuseks vajalike raadiotelefonide tugipostide, mastide või antennide asumisest avalikul või eraomandil.

- 26 Olgu öeldud, et loadirektiivi artikkel 6 käsitleb üldloa ning raadiosageduste või numbrite kasutamise õigustega seotud tingimusi ja erikohustusi. Selles artiklis on sätestatud, et elektrooniliste sidevõrkude või -teenuste pakkumise üldloa ning raadiosageduste ja numbrite kasutamise õigusi võib siduda ainult selle direktiivi A, B ja C osas loetletud tingimustega.
- 27 Eelöelduga seoses tuleneb loadirektiivi lisa B osa punktist 6, et tingimuste hulka, mida võib siduda raadiosageduste kasutamise õigustega, kuuluvad kasutustasud käesoleva direktiivi artikli 13 kohaselt.
- 28 Kõnesoleval juhtumil ei tulene eelotsusetaotlustest, et põhikohtuasjas kõne all olev maks kuuluks loadirektiivi lisa ammendavalt loetletud tingimuste ja erikohustuste hulka, millega on loadirektiivi artikli 6 kohaselt seotud üldluba ning raadiosageduste või numbrite kasutamise õigused. Seega ei ole loadirektiivi kõnesolev artikkel põhikohtuasjades asjakohane.
- 29 Mis puudutab küsimust, kas loadirektiivi artikliga 13 on vastuolus, kui kõnealuste ettevõtjate suhtes kohaldatakse niisugust maksu, nagu põhikohtuasjas, siis olgu meenutatud, et Euroopa Kohus on juba otsustanud, et loadirektiiv ei näe ette üksnes eeskirju üldlubade andmise menetluste või raadiosageduste või numbrite kasutamise õiguste andmise menetluse ja nende sisu kohta, vaid ka nimetatud menetlustega seotud niisuguste rahaliste kohustuste laadi ja ulatuse kohta, mida liikmesriigid võivad ettevõtjatele elektroonilise side teenuste sektoris määrata (kohtuotsus Vodafone Malta ja Mobisile Communications, C-71/12, EU:C:2013:431, punkt 20 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 30 Väljakujunenud kohtupraktika järgi ei ole liikmesriikidel loadirektiivi raames õigust kehtestada sidevõrkude pakkumise ja elektroonilise side teenuste eest muid makse või tasusid kui need, mis on ette nähtud selles direktiivis (vt kohtuotsus Vodafone España ja France Telecom España, EU:C:2012:446, punkt 28, ja seal viidatud kohtupraktika).
- 31 Mis puudutab loadirektiivi artiklit 13, siis olgu meenutatud, et see käsitleb tingimusi, mille täitmisel saab kehtestada tasu raadiosageduste või numbrite kasutamise õiguste eest või õiguste eest paigaldada seadmeid riigivara või eraomandi peale, kohale või alla (vt selle kohta kohtuotsus Vodafone Malta ja Mobisile Communications, EU:C:2013:431, punkt 19).
- 32 Loadirektiivi kõnealuse artikli kohaselt võivad liikmesriigid kehtestada raadiosageduste või numbrite kasutamise ning seadmete paigaldamise õiguste suhtes tasu, mille eesmärk on tagada nende seadmete optimaalne kasutamine (vt selle kohta kohtuotsus Belgacom jt, C-375/11, EU:C:2013:185, punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 33 Artiklis 13 kasutatud mõisted „seadmed” ja „paigaldamine” viitavad vastavalt füüsilisele taristule, mis võimaldab pakkuda elektroonilisi sidevõrke ja -teenuseid ja selle füüsilist rajamist asjaomasele avalikule või eraomandile (vt selle kohta kohtuotsus Vodafone España ja France Telecom España, EU:C:2012:446, punkt 32).
- 34 Siiski ei ole loadirektiivi artiklis 13 mõeldud kõiki tasusid, mida võetakse elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste pakkumist võimaldava taristu pealt.
- 35 Nimelt on loadirektiiv artikli 1 lõike 2 kohaselt kohaldatav elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste pakkumise lubade suhtes ja selle direktiivi artiklis 13 on käsitletud üksnes tasu raadiosageduste või numbrite kasutamise õiguste eest ja seadmete paigaldamise eest riigivara või eraomandi peale, kohale või alla, et tagada kõnealuste vahendite optimaalne kasutamine.
- 36 Kõnesoleval juhul tuleneb eelotsusetaotlustest, et põhikohtuasjas kõne all olevat maksu kohaldatakse eeskätt iga Belgia või teise riigi õiguse alusel asutatud juriidilise isiku suhtes, kellel on Antwerpeni provintsi territooriumil majanduslik üksus, mida see juriidiline isik kasutab või mis on kasutamiseks ette nähtud, ja seda sõltumata majandusliku üksuse laadist ja selle maksuga maksustatud tegevusest.

Kõnealuse maksu määr sõltub majanduslike üksustega hõivatud pindala suurusest. Seega ei kuulu maksukohustuslaste hulka üksnes elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste pakkujatest ettevõtjad või loadirektiivi artiklis 13 sätestatud õigustega ettevõtjad.

- 37 Eelnevast tuleneb, et põhikohtuasjas ei ole maksustatav teokoosseis seotud raadiosageduste või numbrite kasutamise õigustega ega seadmete paigaldamisega loadirektiivi artikli 13 mõttes. Seega ei kujuta see maks endast nimetatud direktiivi artikli 13 mõttes tasu ega kuulu seega kõnealuse direktiivi kohaldamisalasse.
- 38 Võttes arvesse kõiki eespool esitatud kaalutlusi tuleb esitatud küsimusele vastata, et loadirektiivi artikleid 6 ja 13 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus, kui elektroonilise side võrkude ja teenuste pakkujad maksustatakse majanduslike üksuste pealt võetava üldise maksuga, tingituna nende tegevuseks vajalike raadiotelefoniside tugipostide, mastide või antennide asumisest avalikul või eraomandil.

Kohtukulud

- 39 Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiivi 2002/20/EÜ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenustega seotud lubade andmise kohta („loadirektiiv”) artikleid 6 ja 13 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus, kui elektroonilise side võrkude ja teenuste pakkujad maksustatakse majanduslike üksuste pealt võetava üldise maksuga, tingituna nende tegevuseks vajalike raadiotelefoniside tugipostide, mastide või antennide asumisest avalikul või eraomandil.

Allkirjad